

ՔԱՌԱԲԱԺԱՆ ՌԻՍՈՒՑՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՄԵԹՈԴԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Արզումանյան Արմենուհի
ԵՊՀ, Հայաստան

«Քառաբաժան ուսուցման ժամանակակից մեթոդի կիրառման առանձնահատկությունները» վերաառությամբ հողվածում փորձել ենք ցույց տալ մեթոդի կիրառման յուրահատկությունները՝ պայմանավորված ուսուցանվող նյութի բնույթով և գրողի պատկերային համակարգի ինքնատիպությամբ: Մեթոդի կիրառման յուրօրինակությունը տեսանելի ենք դարձրել Ա. Բակունցի «Սպիտակ ձին» պատմվածքի վերլուծության հիման վրա:

Հողվածի նպատակն է հետաքրքիր դիտարկումներով բացահայտել վերոնշյալ մեթոդի էությունը, տվյալ մեթոդով նյութի ուսուցման սկզբունքները՝ մատնանշելով ու հիմնավորելով դասավանդման այդ եղանակի համապատասխան առանձնահատկություններով պայմանավորված առավելությունները, ուսուցման նպատակից բխող յուրահատկությունները:

Հետազոտության նորույթն է քառաբաժան ուսուցման ժամանակակից մեթոդի կիրառման առանձնահատկությունների դիտարկումը: Վերոնշյալ մեթոդով քննաբանվել են գեղարվեստական երկում խորհրդապատկերները, շեշտադրվել են նրանց խոհափիլիսոփայական, հոգեբանական շերտերը:

Հետազոտության արդիականությունը պայմանավորում է ուսուցման ժամանակակից մեթոդաբանության պահանջներով դիտարկել գրական երկերի ուսուցման գործընթացը՝ այն դարձնելով ժամանակակից կրթական ծրագրերին համահունչ: Հողվածում քառաբաժան մեթոդի կիրառմամբ ցույց ենք տվել ուսուցման ժամանակակից մեթոդների արդյունավետությունը, դրանց օգնությամբ գեղարվեստական ստեղծագործության առավել բովանդակային վերլուծության հնարավորությունները: Առաջին անգամ Ա. Բակունցի «Սպիտակ ձին» պատմվածքի ուսուցումը դիտարկվել է հեղինակի գունամտածողության առանձնահատկությունների շեշտադրմամբ:

Հետազոտության հիմնախնդիրն է բացահայտել քառաբաժան ուսուցման ժամանակակից մեթոդի կիրառման առանձնահատկությունները, մեթոդի՝ որպես ուսուցման հետաքրքիր ձևի առավելությունները՝ նյութի առավել խորքային վերլուծության հնարավորություն, անցած նյութի համակարգում ու ամփոփում, գրողի պատկերային համակարգի ինքնատիպության շեշտադրում:

Մեթոդական գրականության մեջ կան վերոնշյալ հիմնախնդրին նվիրված մի շարք գիտական հետազոտություններ («Ուսուցման ժամանակակից մեթոդներ, հնարներ, վարժություններ», ԿԱԻ Լոռու մասնաճյուղ, ք. Վանաձոր, 2008, «Ուսուցման արդյունա-

վետ հնարներ», Ս. Խաչատրյան, «Էր. Ֆ. Էբերտ» հիմնադրամ, Հայաստան, 2020, Valmont W., Technology for literacy teaching and learning. New York. Houghton Mifflin Company, 2006, Allington R. And Cunningham P., Classrooms that work. Boston, Allyn and Bacon, 2004): Նրանք փորձել են յուրովի ներկայացնել ուսուցման ժամանակակից մեթոդների և բնորոշ առանձնահատկությունները, կիրառման յուրահատկությունները:

Հետազոտական հարցը քառաբաժան ուսուցման ժամանակակից մեթոդի կիրառմամբ Ա. Բակունցի «Սպիտակ ձին» պատմվածքի ուսուցման առանձնահատկությունների դիտարկումն է:

Հետադոտության տեսական և գործնական նշանակությունը: Սույն ուսումնասիրությունը կարող է օգտակար լինել մանկավարժներին և ուսանողներին նմանօրինակ հետազոտություններ կատարելիս:

Հետազոտության արդյունքում հասել ենք այն եզրահանգման, որ մեթոդի կիրառումը նպաստում է ուսուցանվող նյութի առավել խորքային վերլուծությանը, աշակերտների կողմից նյութի տարաշերտ ու ընդգրկուն իմացությանը, գեղարվեստական ստեղծագործության լայնածավալ ներկայացմանը, դասը առավել հետաքրքիր ու բովանդակալից դարձնելուն:

Բանալի բառեր և բառակապակցություններ: Խորհրդապատկեր, գունամտածողություն, գաղափարական խնդիրներ, պատկերակերտման միջոցներ, խոհափիլիսոփայություն:

Հիմնական նյութի շարադրանք: Ուսուցման ժամանակակից մեթոդներից է քառաբաժանը, որի հիմնական էությունը հետևյալն է. ուսուցիչը գրատախտակը կամ թղթի մակերեսը բաժանում է չորս մասի, որտեղ պետք է ամփոփ ներկայացվեն ուսուցանվող նյութի ելակետային հարցադրումներին առնչվող բնութագրումները [1, էջ 74]: Մեթոդական այս հնարը կարելի է կիրառել տարբեր մոտեցումներով՝ նկատի ունենալով աշակերտների տարիքային առանձնահատկությունները, իմացական մակարդակը, հետաքրքրությունների շրջանակը: Ցածր ու միջին դասարաններում կարելի է հետաքրքիր հարցադրումներով, որոնք կկազմեն քառաբաժանի յուրաքանչյուր հատվածի անվանումը, զարգացնել աշակերտների մտահորիզոնը, պատկերավոր մտածողությունը: Օրինակ՝ բնության ընդգրկուն նկարագրությամբ որևէ բանաստեղծություն վերլուծելուց հետո ուսուցիչը կարող է հետևյալ հարցադրումներով էլ ավելի հետաքրքիր և արդյունավետ դարձնել դասընթացը.

1. Ի՞նչ են տեսնում:	2. Ի՞նչ են զգում:
3. Ի՞նչ են լսում:	4. Ինչպիսի՞ն կլինի բանաստեղծության նկարը:

Այս հարցադրումները յուրաքանչյուր աշակերտի հնարավորություն կտան յուրովի մտածելու, տեսնելու բանաստեղծական պատկերի երևակայական նկարագիրը, լսելու բնականաբար յուրօրինակ հնչեղություն ստացող ձայնային ելևէջումները՝ մեղմ քամու սոսափյունը, անձրևի մեղմածոր ձայնը, ձնամրրիկի ահեղագոչ սուլոցը, զգալու բառապատկերի ենթաշերտերում խտացված բանաստեղծական խոհը, նկարելու բանաստեղծությունն իր պատկերային մտածողության դաշտում:

Բարձր դասարաններում նշված մեթոդը կարելի է կիրառել նյութի ամփոփման փուլում՝ ավելի ամբողջացնելու համար ուսումնասիրված նյութը: Այսինքն՝ ուսուցիչը

պետք է ամփոփման փուլում հստակեցնի անցած նյութի հիմնական գաղափարական հարցադրումները, տվյալ ստեղծագործության գեղարվեստական արժեքը, հեղինակի պատկերակերտման արվեստի առանձնահատկությունները, գրողի աշխարհայացքի, կենսափիլիսոփայության հիմնական շերտերը: Եթե տվյալ ստեղծագործության մեջ կան խորհրդանշանային պատկերներ, որտեղ խտացված են պատումի հիմնական գաղափարական հարցադրումները [2, էջ110], կարելի է դրանք դիտարկել որպես քառաբաժանի յուրաքանչյուր հատվածի ընդհանուր անվանում: Այնուհետև յուրաքանչյուր խորհրդանիշ-անվանման ներքևի հատվածում անհրաժեշտ է տալ դրա մեկնաբանությունը, բացատրական նկարագիրը: Օրինակ՝ Ա. Բակունցի «Սպիտակ ձին» պատմվածքն ուսուցանելիս ամփոփման փուլում կարելի է կիրառել քառաբաժան մեթոդը՝ որպես խորհրդանիշ դիտարկելով Բակունցյան ձիապատկերները: Քանի որ պատմվածքում կան չորս ձիեր՝ գունային տարբեր երանգավորումներով, որոնք Բակունցյան պատումի գաղափարական հարցադրումների հենքն են, կարելի է դրանցից յուրաքանչյուրը ներկայացնել քառաբաժանի յուրաքանչյուր հատվածում: «Սպիտակ ձին» պատմվածքում պատկերված չորս ձիերը՝ Յոլակը, Սպիտակ ձին, մոխրագույն ձին, կապույտ ձին, Բակունցյան գեղագիտության մեջ դառնում են գաղափարական հարցադրումների հենքը, խոհափիլիսոփայական իմաստների հոսքային կենտրոնները:

«Սպիտակ ձին» պատմվածքի քառաբաժան մեթոդով նկարագրի գծապատկերը կլինի հետևյալ կերպ.

Յոլակ ձի՝ կապույտ և սպիտակ բծերով (ազնվության, արդար աշխատանքի խորհրդանիշ)	սպիտակ ձի (անարդարության, անօրեն ուժի խորհրդանիշ)
մոխրագույն ձի (խաբեության, կեղծիքի խորհրդանիշ)	կապույտ ձի (ազատաբաղձության, հզոր կամքի դրսևորման խորհրդանիշ)

Ուսուցիչը, բացատրելով Բակունցյան բառակերտման արվեստի առանձնահատկությունները, պետք է նշի, որ հեղինակի գեղագիտական համակարգում կա պատկերակերտման հետաքրքիր միավոր՝ գույնը, որը պատումի մեջ ձեռք է բերում խոհափիլիսոփայական բազմաշերտ տարածություն՝ դառնալով հեղինակի աշխարհայացքային գնահատումների շեշտադրման միջոց, գաղափարական հոսքերի կենսական հենք: Գույնը Բակունցյան պատումի մեջ խորհրդանշանականացման լայն ծիր ունի, որը բազմաթիվ իմաստային կազմալուծումներով հասնում է գաղափարական տարակերպ հանգրվանների, ուր բացվում են հեղինակի աշխարհայեցողության, մարդկային հարաբերությունների արժևորման մոտեցումները: Հեղինակի կողմից գույների միջոցով արտացոլված ներիմաստները դառնում են Բակունցյան կենսափիլիսոփայության ատաղձը:

Օգտագործելով տեսական գրականության տարբեր դրույթներ նյութի ուսուցման համար՝ ուսուցիչը կարող է նշել, որ տեսաբանների կարծիքով գունային պատկերն ունի երկու շերտ՝ սեմանտիկ ու սեմիոտիկ ասպեկտներ: Գույնի **սեմիոտիկ ասպեկտը (արտաքին շերտ)** ներկայացվում է գունային արտաքին երանգի ընկալման կողմով: Այսինքն՝ այն գույնով, որը մենք տեսնում ենք, առօրեական ասպեկտն է: Սա միայն արտաքին պատկերացումն է գույնի մասին: Իսկ բովանդակությունն ու ներքին առանձնահատկությունները վերաբերում են **սեմանտիկ ասպեկտին (ներքին շերտ)** [3, էջ 315]:

Գեղարվեստական գրականության մեջ գունապատկերը ստանում է արտաքին ու ներքին շերտերից բխող բովանդակային հետաքրքիր տարաձևումներ: Գույնը գեղարվեստական պատկերում դուրս է գալիս իր արտաքին պատյանից, ստանում ներիմաստային տարակերպ շերտեր դառնալով գրողի արտահայտած գաղափարական հարցադրումների հոսքային կենտրոնը:

Ուսուցիչը կարող է նախապես աշակերտներին հանձնարարել ուսումնասիրել տեսական գրականության որոշ նմուշներ (ուսուցչի հանձնարարությամբ), համադրել տեսաբանների կարծիքները գույնի հոգեբանության առանձնահատկությունների մասին, որպեսզի փորձեն գտնել բակունցյան ձիապատկերների գունային շերտերի հոգեբանական, խորհրդանշանային շերտերը:

Նախապատրաստական նման աշխատանքից հետո աշակերտների համար ավելի դյուրին կլինի ընկալել գունապատկերի հետաքրքիր դրսևորումները Ա. Բակունցի «Մայիտակ ձին» պատմվածքում, որտեղ առանձնանում են ձիապատկերի տարբեր գունային նկարագրություններ՝ սպիտակ ձի, կապույտ գույնի երկու ձի (մեկը՝ մորթու սպիտակ բծերով), մոխրագույն ձի: Ձիապատկերի գունաձևումների խոհական-գաղափարական շերտերը հասկանալուն կօգնի «Մայիտակ ձին» պատմվածքի երկու տարբերակային մշակումների գուգադրումը: Դրա համար ուսուցիչը պետք է աշակերտներին հանձնարարի կարդալ պատմվածքի նախնական ու մշակված տարբերակները: Նախ պետք է դիտարկել պատմվածքի հերոսների անունների տարբերակային փոփոխությունները: Պատմվածքի առաջին տարբերակում պատմվածքի գլխավոր հերոսը՝ Միմոնը, կրում էր Միկի, իսկ Յուլակ ձին՝ Չալկա անունը: Անունների նախնական տարբերակները ներիմաստային շերտեր չունեն և համահունչ չեն պատումի պոեմետային ներհոսքային տրամադրություններին: Ի տարբերություն Միկի անվան՝ Միմոն անունը, պայմանավորված բանահյուսական մտածողությամբ, խտացնում է խեղճության, չարքաշության, անգորության հատկանիշները: Իսկ ձիու Չալկա անվանումը, թվում է, ներդաշնակ չէ գյուղաշխարհի՝ սոցիալական, անվերջանալի խնդիրներից ծանրացած կյանքի պատկերին. այն ավելի շատ համահունչ է քաղաքային միջավայրի փափկակենցաղ կյանքին: Պատմվածքում փոխվել է նաև ձիու գույնը, և ավելացել են ձիապատկերի նկարագրական շատ շերտեր: Յուլակ ձին նախնական տարբերակում պատկերված էր կարմրագույն, իսկ մշակված տարբերակում՝ կապտագույն մորթով: Մշակված տարբերակում ավելացել է նաև երկրորդ կապույտ ձիու խորհրդանշական պատկերը: **«Յուլակը նրանց ձին էր, կապտավուն մորթով, որի վրա, ինչպես աստղերը, ցրված էին սպիտակ նշաններ:** Յուլակի ողորկ մարմինը և **մորթու սպիտակ բծերը աստղալույսին մեղմ շողշողում էին**» (ընդգծումները մերն են – Ա. Ա.) [4, էջ 288]: Իսկ նախնական տարբերակում այսպես է ներկայացվում ձին. «Չալկան նրանց միակ ձին էր, կարճիկ ու գնդիկ, կարմրագույն, պոչը երկար: Երկու տարի էր, որ Միկին գնել էր, ավելի ճիշտ՝ փոխել էր էշի հետ, վրան էլ տվել էր մի հորթ, մի կարպետ, երկու բեռ էլ ցորեն» (էջ 533): Կարմիր ձի պատկերի գունաընկալման խոհական դաշտն ընդգրկում է մարդկային հարաբերությունների, մարդ-բնություն կապի արժևորումների այլ մոտեցումներ. ընդհանրապես կարմիր ձին առավելապես խորհրդանշանում է երիտասարդական երազներով ու կյանքի վայելումի տաք շնչառություն ունեցող մարդու՝ երազի թևերին պատանեկան հոգու ճախրանքի զգացողությամբ համակված կենսակերպը: Իսկ Միմոնի կյանքի պատմությունը ամեննին չէր ներդաշնակվում հուզապրումի այդ էությանը: Նրա մաքուր, բնությանը ներդաշնակ հուզաշխարհը փշրվում է կյանքի ծանր ու ցավոտ հարվածներից: Կապույտը բացում է նրա հոգու և բնության ձայների ներդաշն գոյապատու-

մի խորհուրդը, որը կեցության ճանապարհի ինչ-որ կետում աղճատվում է, և փոխվում են կապույտի ներիմաստային սահմանները...

Ուսուցիչը պետք է նշի, որ պատումում կապույտի նախնական իմաստային տարածությունը որպես բնության ու մարդու ներդաշն գոյության խորհրդապատկեր, դիպաշարի զարգացումներին զուգահեռ ստանում է ներիմաստային գաղափարական նոր շերտեր բացելով հարահոս կյանքի՝ ցավով ու տառապանքով լեցուն ակունքերը: Սյուժետային գործողություններին զուգահեռ ուժգնանում է մարդկային հոգու դրաման: Ցավի ու ներքին տագնապների ալիքներում հյուսվող կապույտը ստանում է ողբերգական շնչառություն, դառնում է հոգեբանական շարժիչ ուժ: Այստեղ ուսուցիչը կարող է գրականություն ու հոգեբանություն միջառարկայական կապի օգնությամբ բացատրել հոգեբանության մեջ գունային ընկալումների հոգեբանական շերտերը և դրանց կիրառման առանձնահատկությունները գեղարվեստական պատկերում: Կապույտ ձիապատկերի մեջ լայնանում են կապույտի՝ որպես անաղարտ հույզերի հոգեբանական իմաստային սահմանները:

Պատմվածքում ավելանում է երկրորդ կապույտ ձիապատկերը (այն պատմվածքի նախնական տարբերակում չկար), որը խորհրդանշում է բնության յուրաքանչյուր տարրի երազ-ցանկությունը՝ ազատաբաղձությունը. կապույտը դառնում է ազատության տեսլապատկերի խոհական ներհոսքային դաշտը: Երկրորդ կապույտ ձիապատկերը դառնում է դառը իրականության և բնության յուրաքանչյուր տարրի՝ դեպի ազատություն հավերժական ձգտումի պատկերային կենտրոնը, որից լսելի դարձող ձայնային ատիճանական ուժգնացումները բացում են բակունցյան գեղագիտական գնահատումների շերտերը: «Մի **կապտավուն ձի**՝ երկար, ծավվեծալ բաշով, բոլորովին մերկ, կատաղած վագում էր հրապարակով: Նա երամակի ձի էր, սնվել էր լեռներում, երբեք հեծվոր չէր նստել մեջքին, սանձը չէր դիպչել մոտքին, սմբակները պայտ չէին տեսել: Այդ ձին էին ուզում բռնել զինվորները... Գյուղացիները շունչը պահած, անսահման հետաքրքրությամբ դիտում էին **կապտավուն նծույզի** գազազած վագը: Նրանք չէին թաքցնում իրենց հրճվանքը, երբ ձին թռչում էր օդակի վրայով: Նրանց բոլորի թաքուն ցանկությունն էր, որ ձին ձեղքեր զինվորների շղթան և հրեղեն հրաշքի պես աներևութանար, թռչեր դեպի հայրենի լեռները և այնտեղից պղնձաձայն վրնջար հատուցման և անսահման ազատության երգը» (ընդգծումները մերն են – Ա. Ա.) (էջ 304): Հետաքրքիր է այստեղ կապտավուն ձի և կապտավուն նծույզ պատկերային անցումը: Կապույտի խոհական շրջածիրում ձի-նծույզ հումանիշային ձևանցումները ընդգրկում են կեցության ներկա պահից (ձի), որը շատ ցավոտ է, դեպի երազ-տեսիլքներ (նծույզ) ընթացող ժամանակային հոսքերը, որտեղ աճում, խտանում են գույնի ներքին ձայները, որոնց մեջ լսելի է դառնում կապույտի գունաձայնումի ամենաուժգին ձայնային թրթիռը՝ ձիու պղնձաձայն վրնջոցը՝ որպես անարդարության հատուցման ու ազատության խորհրդանիշ: Կապույտի պղնձաձայն հնչեղությունը դառնում է գունաձայնումի գազաթնակետը, ուր «մեռնող նծույզի ջինջ աչքերում ընդմիշտ սառչում էր հեռվի կապույտ լեռնաշխարհը...»: Իսկ ցավի ու երազանքի միջև ընկած պատկերային տարածության մեջ դիպաշարի զարգացումներին զուգահեռ ծնվում են բակունցյան մյուս ձիապատկերները՝ **մոխրագույն ձի և սպիտակ ձի: Մոխրագույն ձիապատկերում** գույնը բացում է խոհական նոր միջավայր, գույնի գեղագիտական ներուժի սահմանային տարածքները ընդգրկում են կյանքի, մարդկային հարաբերությունների գնահատման նոր շեշտադրումներ: Գունաբովանդակության մեջ սկիզբ է առնում խոհափիլիսոփայական նոր շերտ, որը բացում է արդարության ու անարդարության սահմանագծին ձևավորված

մարդկային տարբեր աշխարհընկալումներ: Գունապատկերն այստեղ ունի ներքին կոնֆլիկտ, որը տրոհվում է երկու հակադիր բևեռների՝ բացելով մարդկային հարաբերություններում հավերժող գոյապայքարի երկու իրարամերժ շերտեր: Գունապատկերում վեր են հառնում մարդկային գոյակերպի երկու տեսակ. մեկը՝ Միմոնը՝ հոգսի տակ կքած, սոցիալական խնդիրներից կուչ եկած, բայց հոգում ամուր, անխաթար պահած արդարության, ազնվության զգացողությունը՝ որպես արդար կեցության խորհրդանիշ, մյուսը՝ Կոստանդ աղան՝ ընչաքաղցության, ազահության մոլուցքին խարսխված անարդարության, խաբեության խորհրդանիշ: Կոստանդ աղա-Միմոն և սպիտակ ձիմոխրագույն ձի պատկերային հոսքերը հանգեցնում են բակունցյան գունամտածողության մի նոր դրսևորման՝ գույնի՝ որպես խորհրդապատկերի հակադիր ընկալման տիրույթից դիտարկմանը: Թշվառության ճիրաններում գոյության հանապազօրյա որոնումների և ստի ու կեղծիքի հիման վրա կյանքը վայելող հարստահարողների բախման հիմքի վրա են խարսխվում «Մպիտակ ձին» պատմվածքի այուժետային դրվագները: Եվ ձևավորվում է աշխարհի արժեքների, մարդկային հարաբերությունների գնահատման բակունցյան չափանիշը՝ հաստատելով ժամանակների խելահեղ հողմերում արդար աշխատանքի կողքին միշտ թևածող հավերժական անարդարության գոյությունը:

Նյութի վերլուծական աշխատանքից հետո կարելի է աշակերտներին հանձնարարել պատկերել բակունցյան հերոսների մերօրյա դրսևորումները՝ շեշտադրելով դրանց արդիական հնչեղությունը, մարդկային կյանքի հավերժական խնդիրները, որոնք խտացված են բակունցյան գունամտածողության շերտերում: «Բակունցը գույնի ու խոսքի միջոցով հասարակ երևույթների մեջ արտահայտում է մեծ կեցության ոգին և մեծ կյանքի ներդաշնակ ուժը» [5, էջ 133]:

Քառաբաժան մեթոդը կիրառելով՝ ուսուցիչը պատումի ձիապատկերների միջոցով պատմվածքի գաղափարական հարցադրումների, բակունցյան բառարվեստի ինքնատիպության շեշտադրումից հետո կարող է ներառարկայական կապերի կիրառմամբ աշակերտների օգնությամբ հիշել հայ գրականության մեջ գեղարվեստական նման հնարքի՝ ձիապատկերի այլ հեղինակային կիրառություններ (Համաստեղ, Հ. Մաթևոսյան)՝ նշելու տարբեր հեղինակների պատկերակերտման արվեստի ինքնատիպությունն ու ընդհանրությունները: Այն ավելի տեսանելի դարձնելու համար կարելի է Վենի գծապատկերի միջոցով համադրել տարբեր հեղինակների պատկերակերտման ընդհանրություններն ու առանձնահատկությունները:

Եզրակացություն: Քառաբաժան մեթոդի կիրառումը նպաստում է ուսուցանվող նյութի առավել խորքային վերլուծությանը, աշակերտների կողմից նյութի տարաշերտ ու ընդգրկուն իմացությանը, գեղարվեստական ստեղծագործության լայնածավալ ներկայացմանը, դասը առավել հետաքրքիր ու բովանդակալից դարձնելուն:

Օգտագործած գրականության ցանկ

1. Ուսուցման ժամանակակից մեթոդներ, հնարներ, վարժություններ», ք. Վանաձոր, 2008:
2. Լոտման Յ., Միֆ, անուն, մշակույթ, Ստեփանակերտ, 2012:
3. Hilbert David R., Color and Color Perception: A Study in Anthropocentric Realism, Stanford, 1987.
4. Բակունց Ակ., Երկեր, չորս հատորով, հ. I, Երևան, 1976:
5. Աթաբեկյան Ս., Ակսել Բակունց. Խոսքի ու ...լրության պոեզիան, Երևան, 2000:

ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ СОВРЕМЕННОГО МЕТОДА ЧЕТЫРЕХУРОВНЕВОГО ОБУЧЕНИЯ

Арзуманян Арменуи
ЕГУ, Армения

Аннотация

В данной статье мы предприняли попытку показать особенности применения метода, связанного с характером обучаемого материала и оригинальностью образной системы писателя. Оригинальность применения этого метода проявилась на основе анализа рассказа Ак. Бакунца «Белая лошадь».

Цель статьи – раскрыть сущность вышеуказанного метода через интересные наблюдения, выявить принципы обучения материала данным методом, указав и обосновав преимущества, обусловленные соответствующими особенностями этого метода преподавания и указать на особенности, вытекающие из цели обучения.

Новизной исследования является наблюдение за особенностями применения современного метода четырехуровневого обучения. По вышеуказанному методу были проанализированы изображения в художественном произведении, акцентированы его философские и психологические слои.

Актуальность исследования обусловлена требованиями современной методологии обучения рассматривать процесс обучения литературных произведений, приводя в соответствие с современными образовательными программами. В статье с применением метода изучения стихов мы показали эффективность современных методов обучения, а с их помощью проведения более содержательного анализа художественного произведения. Впервые изучение рассказа Ак. Бакунца «Белая лошадь» рассматривалось с акцентом на специфику расцвета автора.

В результате исследования мы пришли к следующим выводам: применение рассматриваемого метода способствует более глубокому анализу преподаваемого материала, многоуровневому и всеобъемлющему знанию материала учениками, широкомасштабному представлению художественного произведения, созданию более интересного и содержательного урока.

Ключевые слова: консультация, красноречие, идеологические проблемы, средства образности, философия.

FEATURES OF THE APPLICATION OF THE MODERN METHOD OF FOUR-VOLUME TRAINING

Arzumanyan Armenuhi
YSU, Armenia

Summary

In the article entitled "Features of the application of the modern method of teaching quatrains," we tried to show the features of the application of the method related to the nature of the material being taught and the originality of the writer's imaginative system. The originality of the application of this method became visible on the basis of the analysis of the story of A. K. Bakunts "White horse".

The purpose of the article is to reveal the essence of the above mentioned method through interesting observations, to identify the principles of teaching the material by this method, indicating and justifying the advantages due to the relevant features of this method of teaching and to point out the features arising from the purpose of teaching.

The novelty of the research is the observation of the features of the application of the modern method of four-volume training. According to the above method, the images in the artwork were analyzed, their philosophical and psychological layers were emphasized.

The relevance of the research is due to the requirements of modern teaching methodology to consider the process of teaching literary works, making it consonant with modern educational programs. In the article, using the verse method we showed the effectiveness of modern teaching methods, and with their help, the possibilities of a more meaningful analysis of the work of art. For the first time, the

study of Ak. Bakunet's story "White Horse" was considered with an emphasis on the specifics of the author's heyday.

As a result of the research, we came to the following conclusions: the use of the method contributes to a deeper analysis of the taught material, a multi-level and comprehensive knowledge of the material by students, a large-scale presentation of a work of art, the creation of a more interesting and meaningful lesson.

Keywords and phrases: consultation, eloquence, ideological problems, means of imagery, philosophy.

Получено: 01.03.2022

Received 01.03.2022

Рассмотрено: 28.03.2022

Reviewed 28.03.2022

Принято: 29.03.2022

Accepted 29.03.2022

371.3(809.436.2)

DOI <https://doi.org/10.46991/ai.2022.7.1.122-129>

ՀԱՅԱԼԵԶՈՒ ԼՍԱՐԱՆՈՒՄ ԱՂԻՐԵԶԱՆԵՐԵՆԻ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ՄԵ- ԹՈՂԱԿԱՆ ՈՐՈՇ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՇՈՒՐՁ

**Մովսիսյան Լիլիթ
Աղաջանյան Ամալյա**

Երևանի պետական համալսարան, Հայաստան

Համառոտ ներածություն: Չնայած հայալեզու լսարանում աղբրեջաներենի դասավանդումը չունի երկար տարիների պատմություն, սակայն կարող ենք պնդել, որ այն արդեն ունի հստակ մշակված ծրագիր ու մեթոդաբանություն: Հաշվի առնելով մի շարք օբյեկտիվ ու սուբյեկտիվ գործոններ՝ հարկ է նշել նաև լեզվի ուսումնասիրման ռազմավարական նշանակությունը: Աղբրեջաներենի դասավանդման մեջ գործածվում են զանազան մեթոդներ և տեխնոլոգիական լուծումներ, որոնց շնորհիվ լեզվի ուսուցումը տարբեր մասնագիտական ուղղվածություն ունեցող ֆակուլտետներում իրականացվում է միմյանցից հստակ տարբերվող մոտեցումներով ու մեթոդներով: Ոլորտում առկա անելիքներն ու խնդիրները լուծելու համար էլ առաջարկվում են կոնկրետ քայլեր, որոնց արդյունքում աղբրեջաներենի ուսուցումը կդառնա ավելի արդյունավետ, հազեցած ու նպատակային:

Բանալի բառեր: Աղբրեջաներեն, մեթոդ, հայալեզու լսարան, արևելագիտության ֆակուլտետ, կովկասագիտություն, ուսանող, դասընթաց, ուսումնական գործընթաց

Հիմնախնդիրը: Օտար լեզուների դասավանդման մեթոդաբանությունը մշտապես եղել է հետազոտողների ու դասավանդողների ուշադրության կենտրոնում: Հաշվի առնելով ոլորտի զարգացման ներկայիս միտումներն ու տեմպերը՝ նույնիսկ որոշ գիտնականներ օտար լեզուների դասավանդման մեթոդաբանությունը համարում են առանձին գիտաճյուղ [3, էջ 7]: Աղբրեջաներենի դասավանդումը հայալեզու լսարանում ունի առանձնահատուկ կարևորություն և նշանակություն՝ հաշվի առնելով մի շարք գործոններ: